

Säästva arengu eesmärkide rakendamise praktikad Eesti organisatsioonides

Katrin Kepp

Eesti Maaülikooli Biomajanduse arenduskeskuse juhataja, PhD

Teema põhjendus/taust (I)

Säästev areng

Säästva arengu kontseptsioon võeti rahvusvahelises keskkonnakaitstes kasutusele **1987.** aastal Norra peaministri poolt juhitud Brundtlandi komisjoni eestvedamisel, mille raames avaldati raport: *“Meie ühine tulevik”* („*Our Common Future*“).

Säästva ehk jätkusuutliku arengu all mõistetakse sihipärast arengut, mis parandab inimeste elukvaliteeti kooskõlas loodusvarade ja keskkonna talumisvõimega*.

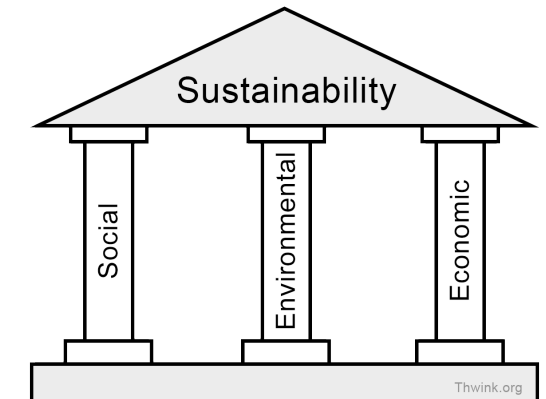
Jätkusuutliku arengu eesmärk on saavutada tasakaal sotsiaal-, majandus- ja keskkonnavaldkonna vahel (Joonis 1) ning tagada täisväärtuslik ühiskonnaelu praeguste ja järeltulevate põlvete jaoks.

Jätkusuutlik areng haarab enda alla pea kõik eluvaldkonnad.

1992. aastal Rio de Janeros kiideti heaks **Agenda 2021**, globaalne säästva arengu tegevuskava aastani 2030.

Joonis 1. Säästva arengu kolm alustala (Purvis, B., et al 2019).

* <https://www.valitsus.ee/strateegia-eesi-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia/aluspohimotted-ja-sihid>

Teema põhjendus/taust (II)

22.02.1995 – Eesti Säästva arengu seadus (põhineb *Agenda 21* tegevuskaval).

14.09.2005 – Eesti säästva arengu riiklik strateegia **Säästev Eesti**:

Eesmärk 1: Eesti kultuuriruumi elujõulisus

Eesmärk 2: heaolu kasv

Eesmärk 3: sidus ühiskond

Eesmärk 4: ökoloogiline tasakaal

Strateegia "Eesti 2035" annab suuna ÜRO üleilmsete säästva arengu eesmärkide elluviimiseks Eestis (**Joonis 2**)*.

Viis strateegilist sihti

Joonis 2. Strateegia „Eesti 2035“ viis strateegilist sihti ja ÜRO SDG jaotus nende vahel*

Teema põhjendus/taust (III)

- **2015. a 25. septembril** võeti ÜRO tippkohtumisel maailma riigipeade ja valitsusjuhtide poolt vastu deklaratsioon „*Muudame maailma: säästva arengu tegevuskava aastaks 2030*“ (i.k Agenda2030)*.
- **Tegevuskava eesmärk** – kaotada kõikjal vaesus ning tagada väärikus ja hea elukvaliteet kõigile, arvestades samas looduskeskkonnaga.

Eesmärgid hõlmavad nii inimeste heaolu, majanduskasvu, tööhõive, innovatsiooni, sotsiaalse kaitse, keskkonnakaitse, energeetika, kliimamuutuse, rahvusvahelise koostöö jm teemasid.

- **Tegevuskava 2030** kirjeldab **17 ülemaailmset säästva arengu eesmärki** (*Sustainable Developmental Goals (SDG)*) ja **169 alaeesmärki** ning millele on lisatud suunised nende elluviimiseks (**Joonis 3**).

Eestis on lisaks ka kultuuriruumi elujõulisuse eesmärk - *SDG18*, mis tuleneb Eesti säästva arengu riiklikust strateegiast „Säästev Eesti 21“.

Joonis 3. Ülemaailmsed säästva arengu eesmärgid.
<https://www.riigikantselei.ee/valitsuse-too-planeerimine-ja-korraldamine/valitsuse-too-toetamine/saastev-areng>

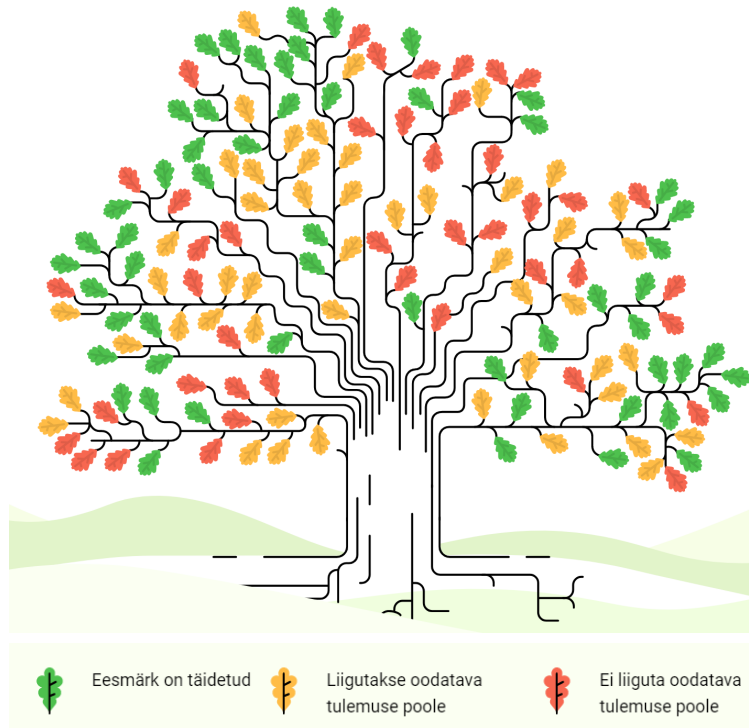
*Sustainable Developmental Goals (SDG), Agenda2030- <https://sdgs.un.org/goals>

Teema põhjendus/taust (IV)

Tõetamm (**Joonis 4 A**) ja Eesti positsioon *SDG*de indeksite täitmise alusel 165 riigi võrdluses. 2020. aasta andmete põhja on Eesti tõusnud 21. kohalt kümnendaks (**Joonis 4 B**).

A.

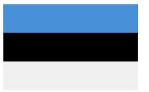

<https://tamm.stat.ee/>

B.

Estonia

OECD member

<https://dashboards.sdgindex.org/profiles/estonia>

Joonis 4. Tõetamm – riigi oluliste näidikute mõõdupuu (A) ja Eesti positsioon *SDG* indeksite täitmise alusel (B).

Teema põhjendus/taust (V)

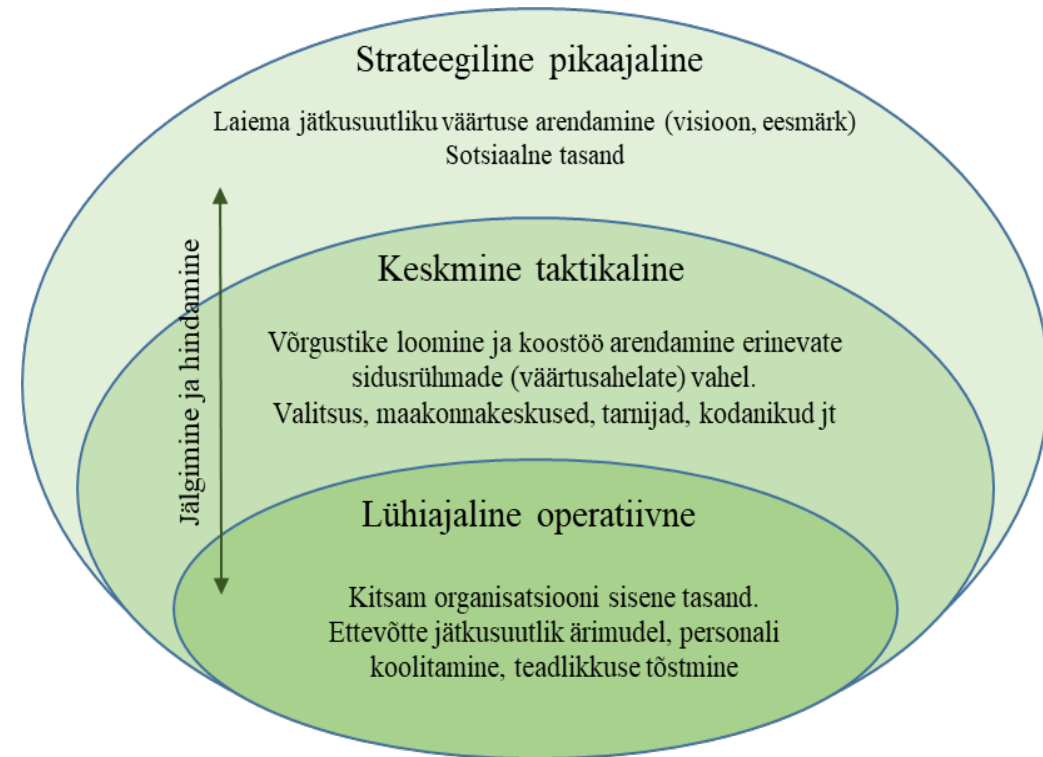
Organisatsioonide võimalus panustada Tegevuskava 2030 eesmärkide saavutamisse

Võimalused – Globaalselt koordineeritud ülemaailmsele probleemidele reageerimine; uued jätkusuutlikud ärivõimalused (üksik ettevõtte, sektorite vaheline koostöö jt); investeeringud infrastruktuuri, oskustesse ja innovatsiooni.

Takistused – regulatiivsed takistused (eeskirjad, riigiabi jt), rahaline toetus, riikide vaheline erinevus (geograafiline, poliitiline jt) ja pädevuse puudus.

Ohud – „sinipesu“ (ÜRO sinise lipu järgi) või ka *SDG* „pesu“. Olukord, kus ettevõtte kasutab vaid neid *SDG*sid, mis on ettevõtte tegevusele hetkel kõige sobilikumad näidata (levinud just VKE seas).

Strateegiline planeerimine

Joonis 5. Ärimudeli kolme-tasandiline tegevuskava säästva arengu suunas (autori poolt muudetud) (Hernández-Chea, R et al 2021)

Milline on *SDG*de kasutus Eesti organisatsioonides?

- | Eesmärk uurida ÜRO säästva arengu eesmärkide kasutust avaliku- ja erasektori organisatsioonides jätkusuutlikkuse sihtide saavutamisel Eestis.

Küsimused:

- | • kirjeldada Eesti organisatsioonide säästva arengu eesmärkide kasutamise praktikat;
- | • selgitada välja valitud organisatsioonide takistused, võimalused ja ohud *SDG*de kasutamisel;
- | • kirjeldada organisatsioonide ärimudeli kolme-tasandilist tegevuskava säästva arengu sihtide saavutamisel.

Metoodika

1. Organisatsioonide otsing veebis

Otsingusõnad: säästva arengu eesmärgid, jätkusuutlik ettevõtlus, jätkusuutlikkuse raport, säästva arengu näitajad.

2. Organisatsioonide valim

30 organisatsiooni - > 12 organisatsiooni, kes kajastasid *SDG*sid -> intervjuus osalemise nõusolek **7 organisatsioonilt: kolm era- ja neli avalikust sektorist.**

3. Anonüümsed poolstruktureeritud süvaintervjuud (26 küsimust, a' intervjuu aeg ~60 min).

Valitud organisatsioonides (n=7), kes on juba alustanud säästva arengu eesmärkide kasutamisega või kajastavad kestlikku arengut kui olulist prioriteeti oma organisatsiooni arengus.

4. Intervjuu vastuste analüüs:

1. *SDG*de valiku kriteeriumid ja kasutuselevõtt;
2. *SDG*de rakendamine eri tasanditel (sh ärimudeli kolme-tasandiline tegevuskava);
3. väljakutsed ja takistused seoses *SDG*de integreerimisega organisatsioonis;
4. koostöö erinevate sidusrühmadega ja kaasamine;
5. tuleviku sihid säästva arengu tegevustes (sh kriisid).

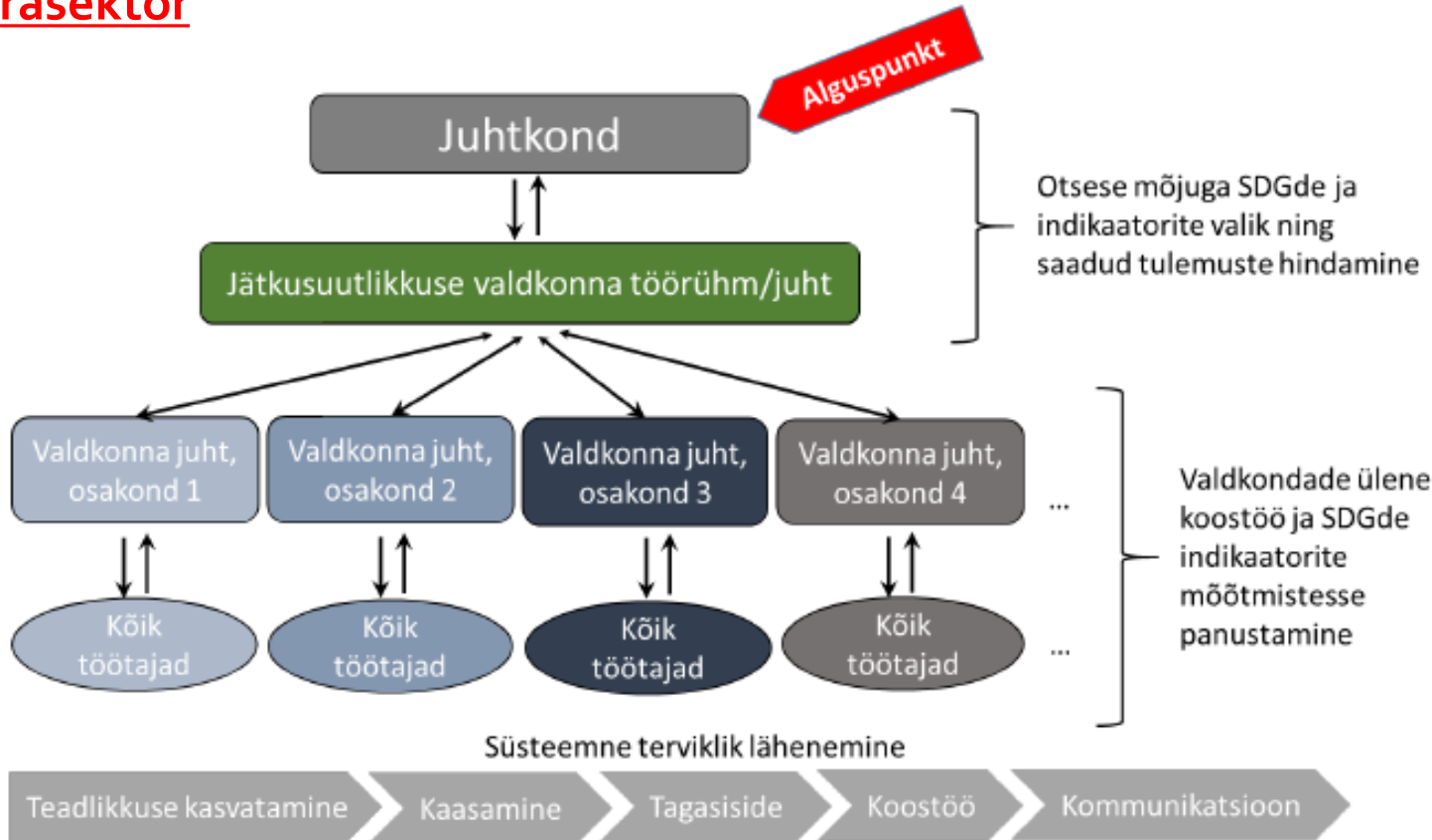
Vastused koondati *Microsoft Word 365* abil ja analüüsiti vastavalt uurimuse eesmärgile ning seatud ülesannetele.

Tulemused I

Uurimise ülesanne 1: kirjeldada Eesti organisatsioonide säästva arengu eesmärkide kasutamise praktikat.

Erasektor

Joonis 6. Autori poolt koostatud joonisel on kajastatud erasektori organisatsioonide ülene SA eesmärkide integreerimise protsess. Märgitud on tegevuste alguspunkt organisatsioonis ja eri tasandite roll protsessis. Horisontaalsete tegevustena joonistuvad välja pidev teadlikkuse kasvatamine, kaasamine, tagasiside andmine ja kommunikatsioon (nii sisene kui väline).

Erasektori esindaja 1: „Hästi oluline oli see, et see ei oleks mitte ainult käsk või keeld, vaid see oleks mõtteviis.“

Avalik sektor

- Süsteemne SDGde kasutamine puudub.
- Tegevused planeerimise või asjaosaliste kaasamise järgus.
- Teadus-arendus asutustes mõningane SDGde integreerimine õppesse ja teadustöösse.

Tulemused I

Uurimise ülesanne 1: kirjeldada Eesti organisatsioonide säästva arengu eesmärkide kasutamise praktikat.

SDGde valiku kriteeriumid ja kasutuselevõtt

Erasektor

Prioriteetsed SDGd, millele erasektor keskendus olid:

- *SDG 3* – tervis ja heaolu;
- ***SDG 5*** – sooline võrdõiguslikkus;
- *SDG 7* – jätkusuutlik energia;
- ***SDG 8*** – **tööhõive ja majanduskasv**;
- *SDG 9* – tööstus uuendus ja taristu;
- ***SDG 12*** – säästev tootmine ja tarbimine;
- ***SDG 13*** – **kliimamuutuste vastased meetmed**;
- *SDG 15* – maa ökosüsteemid;
- ***SDG 16*** – rahumeelsed ja kaasavad institutsioonid;
- *SDG18* – kultuur.

Avalik sektor

- Prioriteetsed *SDGd* pole välja valitud.
- Tuleviku suund käesoleval hetkel pigem kõikidele *SDGdele*.
- Valdkonna põhine kasutus - õpe ja teadus

Tulemused II

Uurimise ülesanne 2: selgitada välja valitud organisatsioonide takistused, võimalused ja ohud SDGde kasutamisel.

	<u>Erasektor</u>	<u>Avalik sektor</u>
Takistused	mõtteviisi puudus, partnerite teadlikkuse puudumine, regulatsioonide rohkus, koostöö avaliku sektoriga	teadlikkuse puudus, inimeste vähesus, alarahastus, küsimus - kes vastutab?, regulatsioonide rohkus
Võimalused	koolitamine, partnerite teadlikkuse kasvatamine valdkonnas, jätkusuutlik ja avatud ettevõtlus	hariduse pakkumine (laiem avalikkus, valdkonna põhine), teaduspõhine lähenemine, teadusprojektid, koostöö erasektoriga
Ohud	liiga ambitsioonikad sihid	fookuse hajumine

Tulemused III

Uurimise ülesanne 3: kirjeldada organisatsioonide ärimudeli kolme-tasandilist tegevuskava säästva arengu jaoks.

- **Strateegiline pikaajaline:** rakendub mõlemas sektoris, olemas visioon ja pikemaajalisem eesmärk.
- **Keskmine taktikaline:** rakendub mõlemas sektoris, osaliselt kattuv lühiajalise operatiivse tasandiga.
- **Lühiajaline operatiivne:** Rakendub mõlemas sektoris, osaliselt kattuv keskmise taktikalise tasandiga.

Joonis 5. Ärimudeli kolme-tasandiline tegevuskava säästva arengu suunas (autori poolt muudetud) (Hernández-Chea, R et al 2021)

Avalik sektor: hea mudel, mille alusel tegevusi planeerida.

Raamatukogud ja SDGd

Raamatukogud panustavad juba SDGdesse läbi mitmekesiste programmide ja teenuste, mis on kohandatud oma kogukonna vajadustele.

Näiteid

Väikeste toidutootjate sissetulekute suurendamine. Rumeenias on rahvusraamatukogu töötajad koostööd kohaliku omavalitsusega, et aidata 100 000 põllumehel kasutada uusi IKT-teenuseid põllumajandustoetuste taotlemiseks, mille tulemusena jõudis aastatel 2011–2012 kohalike kogukondadeni 187 miljonit USA dollarit.

Elukestva õppe võimaluste edendamine. Botswanas on rahvaraamatukogud astunud suuri samme, et toetada valitsuse eesmärke, sealhulgas IKT-juurdepääsu juurutamisel, raamatukogu kasutajate arvutioskuste parandamisel ja kasutajatel äritegevuses edukaks muutmisel.

Naiste ja tüdrukute mõjuvõimu suurendamine. Uganda rahvusraamatukogu pakkus naispõllumeestele mõeldud IKT-koolitust, tagades, naiste juurdepääsu ilmateadetele, põllukultuuride hindadele ja veebiturgude loomisele ning seda nende kohalikus keeles.

Tootliku tööhõive ja inimväärse töö tagamine. Ühe aasta jooksul kasutas Euroopa Liidus 4,1 miljonit täiskasvanut rahvusraamatukogude arvuteid tööhõivega seotud tegevuste toetamiseks → 1,5 miljonit kasutas raamatukogu arvuteid tööle kandideerimisel.

Muuseumid, arhiivid ja SDGd

Erinevate muuseumide võimalus teha koostööd teiste sektoritega ja ühiskonnaga laiemalt.

Muuseumid ja arhiivid säilitavad kultuuri- ja looduspärandit läbi kogude ning nendega seotud teadmiste näol, mis on aluseks paljudele õppe- ja uurimisprogrammidele. Need võivad toetada kestliku arengu eesmärke ning kultuuri- ja looduspärandi säilitamist ka väljaspool organisatsoone.

Seitse suuremat kategooriat:

- | 1. Kaitsta maailma kultuurilist ja looduslikku pärandit.
- | 2. Toetada ja pakkuda õpet kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks.
- | 3. Võimaldada kultuuris osalemist kõigile.
- | 4. Edendada säästvat turismi.
- | 5. SDGsid toetavad teadusuuringud.
- | 6. Asutuse sisene juhtimine ja tegevused SDGde suunas.
- | 7. Asutuse väline koostöö ja partnerlused SDGde suunas.

SDGde näiteid

SDG 11. Kestlikud linnad ja kogukonnad

SDG 16. Toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, et saavutada säästev areng; tagada õiguskaitse kõikidele ning luua kõikidel tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid

SDG 1. Kaotada kõikjal vaesus mistahes kujul

SDG 14. Kaitsta ja kasutada säästvalt ookeane, meresid ja mere elusressursse, et saavutada säästev areng

SDG 9. Ehitada vastupidav taristu, toetada kaasavat ja säästvat industrialiseerimist ning innovatsiooni

SDG 4. Tagada kõikidele kaasav ja õiglane kvaliteetne haridus ning elukestva õppe võimalused

SDG 17. Tugevdada tegevuskava rakendamise meetodeid ja taaselustada säästva arengu alane ülemaailmne partnerlus

Kokkuvõte

- Erasektor on säästvaarengu eesmärkide rakendamisega edukam võrreldes avaliku sektoriga.
- *SDG*d jõudsid erasektorisse peamiselt läbi juhtkonna (veendumusest ja tahtest) **ülevallt alla**.
- Erasektoris süsteemne organisatsiooni ülene *SDG*de rakendamine, mõtteviisi ja uute kestlike teenuste või toodete arendamine, mida toetavad pidev kommunikatsioon, koolitused ja koostöö teiste sidusrühmadega.
- Avalik sektor on säästva arengu eesmärkide rakendamisega seotud tegevusi alustanud hiljuti või on alles planeerimise ja kaasamise faasis, kus puudub veel selge juhtimine, kommunikatsioon ja sidusrühmade kaasamine.
- *SDG*de rakendamise peamiseks takistusteks on teadlikkuse (ka oskuste) puudumine, rahaliste vahendite ja inimressursi puudus.

Tartu, 2023

Home

Looja Paul Pacheco (UNSD), viimane muudatus Ze Yar Min kuupäeval jaan 19, 2023

Welcome to the E-Handbook on Sustainable Development Goals Indicators' page

The 2030 Agenda for Sustainable Development "encourages member states to conduct regular and inclusive reviews of progress at the national and sub-national levels which are country-led and country-driven".

This handbook is targeted towards national statisticians to enable them to monitor progress made in implementation of the Sustainable Development Goals based on **data produced by national statistical systems**.

It addresses the **growing need for information targeted towards national statisticians** to collect, calculate, and monitor the SDGs using data produced by the national statistical systems. We hope this will be a comprehensive yet straightforward reference that focuses on key aspects—such as concepts, definition, sources, calculations—that are essential to measuring indicators. It also provides additional links and references to more detailed information, so that national statisticians are able to delve into detailed references when needed.

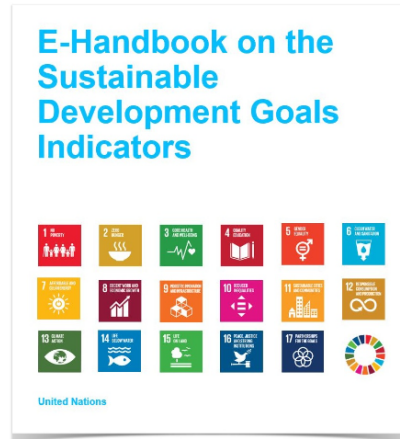
Given the continuous work on refinement of indicators this e-handbook will be kept as a **living document** for updating as and when required in this wiki.

This handbook was prepared by United Nations Statistics Division (UNSD) in collaboration with the custodian agencies for each indicator. For goals/indicators that do not have chapters here yet, they are currently being prepared and they will be uploaded here as soon as they become available.

The handbook is also available for download as a PDF file. To download, please click here

If you have any questions about the handbook please contact Mr. Sokunpanha You (sokunpanha.you@un.org) with copy to Mr. Ze Yar Min (min@un.org).

Search the e-handbook:

E-Handbook on SDG Indicators

- Lehed
- Blogi
- LEHEPUU
 - Goal 1
 - Goal 2
 - Goal 3
 - Goal 4
 - Goal 5
 - Goal 6

Leheküljed / Home / Goal 1

Indicator 1.1.1

Looja Paul Pacheco (UNSD), viimane muudatus Ze Yar Min kuupäeval sept 21, 2020

Contents

- Indicator Name, Target and Goal
- Definition and Rationale
- Data Sources and Collection Method
- Method of Computation and Other Methodological Considerations
- Data Disaggregation
- References
- International Organization(s) for Global Monitoring

Indicator Name, Target and Goal

Indicator 1.1.1: Proportion of the population living below the international poverty line by sex, age, employment status and geographic location (urban/rural)

Target 1.1: By 2030, eradicate extreme poverty for all people everywhere, currently measured as people living on less than \$1.25 a day[1].

Goal 1: End poverty in all its forms everywhere

[1] The International Poverty Line was updated to \$1.90 per day in October 2015.